

CHERUBINO

Andrea Grill

LEYKAM
international

LEYKAM international

Andrea Grill

CHERUBINO

roman

S njemačkoga prevela
Milka Car

Zagreb, 2021.

Leykam international

NAKLADNIK
Leykam international d.o.o., Ilica 42, HR-10000 Zagreb
www.leykam-international.hr

ZA NAKLADNIKA
Jürgen Ehgartner

UREDNIKA
Eugenia Ehgartner

PRIJEVOD S NJEMAČKOGA
Milka Car

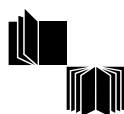
LEKTURA I KOREKTURA
Neli Mindoljević

© 2021 Leykam international d.o.o., Zagreb
Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji drugi način reproducirati
bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

© of the translation: S. Fischer Foundation
by order of TRADUKI.

Naslov originala: „Cherubino”. © 2019 Paul Zsolnay
Verlag Ges.m.b.H., Wien

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu Ministarstva
kulture i medija RH u Godini čitanja.
Gefördert durch das Bundesministerium Kunst, Kultur,
öffentlicher Dienst und Sport Österreich.

**GODINA
ČITANJA
2021**

ISBN 978-953-340-132-4

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001115963.

Tiskanje dovršeno u studenom 2021.

CHERUBINO

*Nema mnogo ljudi
koji se zaljube u rendgensku sliku –
premda mi se čini
da ih je u posljednje vrijeme sve više.*

Ileana Cotruba

LIKOVİ

IRIS SCHIFFER, mezosopranistica

LUDWIG, političar, poduzetnik

SERGIO VINCINZINO, tenor

MARTHA HALM, Irisina agentica

VIKTOR (Vicky), Irisin brat

Irisini roditelji

Sergiovi roditelji

ELIZABETH MARIE (Lizzy) DEMMENIE, redateljica

CHRISTA, korepetitorica

VINCENT SOLITANO, dirigent

DINO BARADIE, redatelj

SUSAN ZERLOWSKY, dirigentica

Embrij/fetus

Liječnica

Liječnik

Razl. sporedni likovi (među ostalima bend i njegovi članovi, kolege, intendanti, glazbenici u orkestru, prijateljice, kostimografi, obožavatelji itd.)

PRVI ČIN

*_0 (75 cm)

Ponovno je pogledala kroz prozor. Zeleno, neočekivano zeleno, čak i ovdje. Vlatai trave odražavale su se na plohi prozorske klupčice, a ondje je, u obrisima u obliku lancete ležao štapić. Pokazat će joj je li u pravu. Dvanaest, trinaest. Vjetar je pomicao travu, na testnom prozorčiću pojavila se crtica. Netko je pokucao na vrata. Brojila je dalje. Ponovno kucanje. Samo malo! Zaboravila je gdje je stala. Evo odmah! Ali slastičarnica u čijem se toaletu upravo nalazila bila je netom prije sasvim prazna? Dvadeset, dvadeset i jedan. Kvaka na vratima micala se. Je li točno brojila ili je preskočila neke znamenke? Naslonila se na zid: hladnoća keramičkih pločica kroz bluzu. Prozor je bio odškrinut, mirisalo je po toplu tijestu. Trideset i pet, trideset i šest. Livada se povila pod udarom vjetra da bi se potom ponovno uspravila. Četvrtaste ploče na kojima su se još prepoznavale crte u kamenu prekrivale su put. Trideset i devet, četrdeset sekundi – jedna crtica, dvije: jedna u kružnom otvoru, jedna u uglatom, obje ružičaste. Čitala je priložene upute, premda ih je već sve bila pročitala: dvije crtice znače da, bez crtica znači ne. Miris topla tijesta postao je još snažniji. Iris je posegnula za svojim iPhoneom i fotografirala je te crtice. Tada je omotala štapić maramicom i listićem s uputama, gurnula ga je natrag u kutiju i u torbu koja je visjela na kvaki. Svjetložuta, malena, lagana; posjedovala je više od dvadesetak raznih torbi, no u pravilu se gotovo uvijek odlučivala za ovu.

Pogledala se u ogledalo, lice joj je izgledalo sasvim uobičajeno. Ta što si očekivala? Sama je sebi isplazila jezik. I on je izgledao uobičajeno. Prethodno je na šanku gledala kolače, no nije se mogla

odlučiti pa je rekla da će sjesti, ali nije sjela. Ionako ne bih mogla ništa pojesti.

Znala je, znala je još od jučer.

A sada je imala i dokaz.

Kvaka se ponovno pokrenula. Kucanje, iznova. Ovješena torba zadrhtala je.

Potegnula je vodu. Izišla je sa smiješkom, smijeh je prokuljao iz nje, prošla je uz damu u uskoj crnoj kožnatoj suknji dok je ova vrtjela glavom.

Kao jedina mušterija stajala je pred vitrinom s tortama. Čime vas mogu poslužiti? Biskvit-roladu, ovu s jagodama. Možete li mi zapakirati čvrsto, za van? Naravno. S vješto umotanim paketićem napustila je slastičarnicu. Na drugoj strani ulice je kroz izlog uspjela prepoznati ljekarnicu kod koje je bila prije, vidjela je da razgovara s nekom mladom ženom, pruža joj više paketića i ponovno ih uzima natrag, stavlja pred nju nove paketiće, veliku tubu...

Jednostavno je, rekla joj je ljekarnica, to je najsigurnija metoda koja postoji. Savršeno pouzdana, nikako ne možete pogriješiti.

Doista je bilo jednostavno.

Iza ljekarne rastvarao se krajolik. Zelen, ludo zelen. Livada na kojoj su pasle dvije ovce u daljini, ali još jasno vidljive. Ocvao seoski vrt, žuti neveni na stabljikama. Seoska idila u milijunskom gradu. Paketić joj je lagano ležao u ruci, duguljast. Žena je rukom prešla preko svojega snježno bijelog liječničkog ogrtača, otvorila je blagajnu, odmah je zatvorila i pružila joj račun. Iza njezina lijevog ramena pasle su ovce.

Sljedeća joj je mušterija pokvarila pogled. Propuh je zalupio prozor i ponovno ga raskrilio. Oprez! Ljekarnica se uhvatila za glavu kao da će joj odletjeti.

Iris je tada već bila vani. Upala joj je u oči slastičarnica, crvene vrpce u izlogu, prešla je ulicu i ušla u nju.

Iris je krenula, paketić s kolačem ljuljao joj se o zglobu ruke. Za četrdeset minuta trebala je biti na pjevačkoj probi. Bilo je prekasno da ode do hotela. Pogledom je pošla prema dolje pregledavajući se. Crna haljina do koljena, plave najlonke, bijele tenisice, nije loše za ulogu za koju se prijavila. Neće previše utjecati na intendantovu moć predočavanja; ta je haljina odgovarala onoj Sophie koju je trebala utjeloviti na probi. Ne *ona* Sophie na koju bi ljubitelji opere odmah pomislili kada bi se pojavio taj naslov, nego ona druga, rijetko postavljana.

Opa, pomislila je. Ova nova izvjesnost nije joj teško pala. Pogledala je sliku testnog štapića na svojem iPhoneu. Sve dok to ona ne poželi, nitko drugi neće saznati. Na ekran je dospjela nova poruka, pala je iz gornjega lijevog kuta, a onda je postala nevidljivom. Držim ti fige i palčeve. Uskoro ću stići, otipkala je hodajući, ljubim ti nožne prstiće, I.

Išla je dalje u smjeru u kojem je pretpostavljala da se nalazi Prinzregententheater; nije dobro poznavala München, jednom je doduše uskočila kao zamjena na opernom festivalu i provela je ondje nekoliko tjedana – kao učitelj glazbe u Straussovoj *Arijadni* – ali tada nije imala vremena baviti se topografijom grada.

Ubrzala je korake, dospjela do nekakve šumice, komadić nje-govane divljine u svakodnevici. Trkači, biciklisti, djeca što su se igrala lovice oko nekakva jezerca ili vikala u vrtuljku, okretno su

vertjela kotač u sredini – jurcave mrljice boje. Njoj je, samo njoj, pripadao rezultat testa, za sada nije imala razloga nikome reći za to.

Zar još postoje ljudi koji znaju što je osmijeh, čovjek se oslanjao na štap, cvijet lijeske, vjerojatno ga je upravo odrezao s nekoga grma. Samo tako nastavite, zabrundao je lomnim glasom kad se okrenula, samo tako dalje.

Još trideset minuta. Sada je imala dojam da prepoznaje taj predio. Prostor obasjan svjetlošću, natopljen, nekako pun, daleko prema horizontu ugodno se otvarao pogledu: planine. Mali park između blokova kuća, gotovo sočan ispod vrhova posutih bjelinom. Klupa pod drvetom nadvijenim nad nju. Ovdje želim sjediti i promatrati prijelaz predgrađa u pejzaž, toliko vremena moram naći, prstima je petljala po omotu svojega paketa s kolačem, razriješla je čvor, otvorila kutiju i zagrizla roladu. Bolja je nego što je očekivala. Sunce joj je obasjavalo noge.

Kada je otrešla šećer s haljine, njezin se iPhone ponovno pomaknuo; vibrirao je i cvrčao poput poljskog cvrčka, zasvijetlio je neki njemački broj. Iris je čekala dok cvrčanje nije prestalo pa je nazvala govornu poštu. Ne želim biti naporna, začula je nepoznati glas, ženski, simpatičan, no samo sam željela upitati jeste li već krenuli, očekujemo vas.

Iris je uzdahnula, do njezina termina bilo je još dvadeset minuta! Masirala si je leđa, polako je okrenula glavu, prema lijevo, potom i desno, izišla je iz parka i prešla preko trga. Prinzregententheater mora biti sasvim blizu. Ponovno joj je zacvrčao telefon, da? Martha. Da, da, da, da, još malo i stižem, ne brini se ništa, ne, ne, ne, znam, vidimo se, *ciao*, bok, pa-pa, *ciao*.

Martha Halm, njezina agentica, nagovorila ju je da prihvati poziv na pjevačku audiciju. To je tvoja uloga, kao skrojena po tebi; suvremena, divna glazba, dramatična, kao opera prilično nepoznata: savršeno za proboj, pravi proboj. Male kaplje skupljale su se po Marthinu nosu i po njezinoj gornjoj usni, Iris je tu prirodnu pojavu nazivala gomilanjem ozbiljnosti kada bi nekome povjerljivo pričala o tome.

Kad Martha samu sebe uvjeri da nam se život neće razvijati dalje ako ja nešto ne učinim; ni njezin, a moj ni u kojem slučaju; tada ju tako oblije znoj, poput biljčice kada naglo zatopli nakon hladne noći.

Iris je zaustavila taksi. Nije daleko, odgovorio joj je vozač. Nakon deset minuta ostavio ju je ispred kazališta. Brzo se uputila prema glavnome ulazu, bio je zatvoren. Obišla je zgradu. Svi su potencijalni ulazi bili zatvoreni; kazalište je čučalo pred njom kao začahureno. Nije bilo nikakva znaka za audiciju. Tresući glavom nazvala je broj simpatičnoga ženskog glasa. Nije otvoreno? Ni bočna vrata? Duboko se ispričavam. Molim vas samo trenutak strpljenja, odmah stižem po vas.

U njezinu je životu prije bilo razdoblja kada bi se Iris u takvoj situaciji smjesta okrenula i ljutito molila Marthu da nešto poduzme. Potom bi danima bila nedostupna. Ali danas je u sebi osjećala gotovo bezgranične zalihe strpljenja.

Oh, pa sami ste! Za ženom koja je žurila prema Iris vijorila je zaštitna jakna do gležnja. Ne sasvim, uskoro više nikada neću biti sasvim sama. No, to je zadržala za sebe.

Dobrodošli, gospođo Schiffer, jako se radujemo što ste došli!

Da, kimnula je Iris, hoćemo li? Treba mi nekoliko minuta da se pripremim.

Naravno. Dođite. Ne moramo ići dizalom? Žena ju je revno gurala kroza stubište u kojem nije bilo ljudi, vukla ju je, a da je zapravo nije dodirivala, između njih je ostao zračni jastuk sve dok nisu stigle do garderobe. Ovdje ćete imati mira, kada da dođem po vas? Dajte mi petnaest minuta, je li to moguće? Naravno, bez daljnjeg. Simpatični glas joj se obraćao kao da joj se pri tome neprestano lagano klanja, no i dalje joj nije bilo jasno tko je ta žena zapravo. Pri odlasku je tiho zatvorila vrata za sobom.

Iris je ostala sama. S ogledalom, mnogo ormara na zidu, umivaonikom, stolom, tri naslonjača; odložila je svoje stvari na stol, ispružila se, napravila vježbe rastezanja, kotrljajući glavu između lopatica; izula je cipele, ogledala se po prostoriji, sjela na pod, legla, ispružila se i pritisnula leđa o drvene oplate. Noge su joj bile ispružene pod stolom, glava samo što nije dodirivala ormar. Gola žarulja. Sa stropa se ljuštila žbuka. Disala je. Udah, izdah, udah, izdah, pod te drži, na njega se možeš osloniti. Udah, izdah, progutala je, osjećala je kako joj se pokreće grkljan i rastežu mišići. Osjećala se opušteno.

*1 (75 cm)

Kruške i jabuke, među njima narančaste vitice u cvatu na bijelome materijalu, divno, rekla je prodavačica. Iris je bikini pronašla u hotelskoj trgovini, probala ga je. Pet minuta poslije već je bio njezin. Tako je kupovala, odlučno. Izvrsno vam stoji ovaj model, ponovila je mlada djevojka dok je plaćala: Beatriz, *salesmanager*, pisalo je na etiketi ušivenoj na njezinoj bluzi. Ušiveno, pomislila je Iris, ušila je svoje ime kako je ne bi zamijenili. Beatriz je engleski govorila s jakim naglaskom. Zvučao je šarmantno. Da je Sergio ovdje, šalio bi se s njom, ne bi se ustručavao spomenuti Dantea i nju nazvati svojim vodičem kroz raj. A kako je Sergio bio taj koji je znao govoriti o devet nebeskih sfera dok bi stajali u trgovini donjim rubljem i priborom, njemu je čak i to bilo na mjestu. Sergio je svakome mogao reći baš sve. A svi su sve ono što je on govorio shvaćali kao kompliment.

Iz Münchena je odmah odletjela na Ibizu, s laganom prtljagom i *novom sigurnošću*. Sjedalo pored nje ostalo je prazno; promatrala je sliku ružičastih crtica, jelo nije ni taknula, popila je samo čašu vode, promatrala je kako se nad Europom spušta noć.

Sigurno sam sletjela, Sergiu nije napisala ništa drugo.

Upoznala ga je na bazenu. Bio je gol, nosio je samo natikače. Lijevom je rukom izvlačio nekakve kupaće gaće, dok je desnom kopao po ormariću pred kojim je stajao. Njezin ormarić, jedva metar i pol udaljen od njegova, imao je broj 333, i svaki put kada bi pomislila na njihov prvi susret u sjećanju bi joj se pojavio taj broj.

Koža mu je bila osunčana, nigdje nije bilo svjetlijega mjesta, pa ni na mjestu s kojega je upravo skinuo svoje kupaće gaće; pod kožom su mu se pomicali jasno ocrtani mišići. Profesionalni sportaš?

Lijep broj, rekao je kada je podignuo ključ što joj je bio pao dok je prolazila uz njega. Bokserice, svjetloplavi materijal s ružičastim cvjetovima: držao ih je negdje oko područja pupka dok joj je pružao ključ. Iz njegova je ormarića provirivala žuto-smeđe-plavo karirana košulja.

Hvala. Iris je stajala pred njim potpuno odjevena, čak je već bila navukla i vunenu kapu; gurnula je ključ s brojem 333 u džep svojega kaputa.

Taj ću broj zapamtiti, nastavio je muškarac dok se okretao od nje navlačeći bokserice. Stopala je pritom izmjenjivao na natikačama, ružičastima i premalenima, pete su mu virile centimetar preko ruba. Iris je obuzela neobična nježnost kada je primijetila te natikače.

Doviđenja, rekla je i napravila nekoliko koraka prema velikome zidnom ogledalu na izlazu iz garderobe.

Devina dlaka, povikao je za njom, zar ne? Zastala je. Zatim je kimnula ne okrećući se, nesvjesno se ogledala i krenula dalje. Lijepo, pratio ju je njegov glas, glasan, prodoran glas, lijep vam je kaput i ne samo kaput...

Zar ne znate ni jednu drugu riječ osim lijep? Iznenadila ju je vlastita žestina.

Zar bih trebao, odgovorio joj je muškarac, još uvijek u gaćama. Dolazite li često plivati ovdje?

Govorio je s jakim naglaskom, bez grešaka i jasno, svaki je slog vibrirao. Njegov njemački bio je precizno oruđe: znao je kako treba

rabiti jezik da bi se uvukao u tuđe misli. Neočekivane melodije njegovih rečenica pojačavale su taj efekt, način na koji je puštao da mu slovo R odjekuje pokraj samoglasnika, a S šišti na kraju rečenice. Kod nekoga drugog bi to predstavljalo nesposobnost, kod njega je to bila samo originalnost.

Južna Amerika, pomislila je nakon što je izišla kroz pokretna vrata bazena u toplo svibanjsko jutro. Možda Čileanac, Argentinac. Tjedan dana poslije doznala je da je iz Monze.

Volimo se kako bismo zaboravili strahote života; velike i male. Pjesmu kojom će otvoriti koncert napisao je basist, tekst također. To je bilo neobično u tom bendu, basist kao predvodnik. Upoznali su se tek ovdje, Iris i bend, u hotelskom predvorju, spojio ih je fan koji ih je jednom želio čuti kao sastav i to si je mogao priuštiti. Poznavala ga je, premda ne dobro, s njime je popila nekoliko koktela u jednoj dugoj noći kad ga je bila savjetovala o ljubavnim pitanjima. Sada se trebao vjenčati sa svojim dugogodišnjim dečkom s kojim je one noći bio nakratko prekinuo. Osobno poznanstvo bilo je bonus za Iris; tim je veća bila nervoza kod benda. Basistovu pjesmu te su večeri prvi put izvodili javno. Svjetska premijera za koju nitko ne mari. Ali bogatstvo i utjecaj mladoženje u kombinaciji s velikodušnim honorarom koji im je ponudio ubrzavali su otkucaje srca inače ležernih momaka. Nije ostalo vremena za bilo što osim tonske probe i kratka uigravanja, morat će improvizirati.

Takvi su nastupi Iris bili najugodniji.

Tako je te večeri došla na svoje. Od prvoga tona osjećala je povezanost sa slušateljima, u stankama dok su ugađali instrumente čuli su se morski valovi. Nakon ovoga, plivanje, pomislila

je. Odsvirali su četiri bisa, na kraju još jednom basistovu pjesmu. Dok se klanjala na pljesak, on je plakao.

Čuješ li valove? Položila je svoj iPhone na pijesak. Čujem sve, glas mu je dopirao iz blizine kao da stoji pokraj nje. Ti sretnice, rekao je. Pazi da te nešto ne ugrize u moru. Tipično za Ludwiga da kaže tako nešto. Završila je razgovor, na telefon je složila svoju haljinu, rublje na vrh, a sandale je položila uz odjeću. Pola jedan noću. Iznad nje crvenozlatni Mjesec, apsurdno pun, more toplo, Ibiza. Odgurnula se i zaplivala van u tamu, plivala je kraul. Legla je na leđa, pustila je da struji da je nosi. Nešto ju je dotaknulo po bedru, vrisnula je i nasmijala se: još je neka morska životinja aktivna po noći. Ponovno se okrenula na trbuh. Jarko osvijetljen šator iz kojeg se upravo iskrala sada je tvorio tek nesiguran trokut u tami. Sigurno je bilo: ona, ovdje, njezina koža uz kožu neke ribe.

U trenutku kad je uz malo izvijanja uspjela stegnuti zatvarač na leđima i obula cipele, remenčići na sandalama su joj još bili odvezani, obasjao ju je stožac svjetlosti neke svjetiljke. Ah, tu si! Basist s kojim je prije dva i pol sata dijelila pozornicu, zbunjeno ju je gledao: Tražili smo te. Tresući glavom primijetio je njezinu mokru kosu. Zašto nisi ništa rekla? Možda je ovdje jaka struja.

Treba mi kontrast.

Basist je usmjerio svoju svjetiljku prema moru, na pučini je uzletio kormoran. Hej, prvo moram zavezati cipele, moraš posvijetliti prema meni, Iris se sagnula, oko dekoltea joj je haljina bila mokra. Prehladit ćeš se, rekao je basist, moraš se presvući. Prehladiti se, na Ibizi? Jesen je, basist je slegnuo ramenima. Potrčala je. Dođi, idemo plesati, u hotelu je zabava. Ali ondje te očekuju. Pomalo bespomoćno pokazao je prema šatoru iz kojeg se

sada čulo bubnjanje. No onda je također potrčao, nevoljko, noge su mu uz lagano šuštanje klizile po pijesku.

Eto, napravila sam što sam morala, bilo je zabavno, ali sada idem plesati. Reci im i dođi poslije. Možete svi doći, cijeli bend. Častim vas pićem.

Okej, zastao je.

Iris se udaljila od njega, mašući objema rukama, na parkiralištu iza dina ugledala je taksije. Odvezla se u hotel.

Iz kovčega je brzo izvadila kratku haljinu koju nije trebalo peglati, kosu je osušila fenom. Sat vremena nakon plivanja bila je na plesnom podiju, ponovno na otvorenome. Na Ibizi ne postoji pojam zagađenja bukom. Ogledala se, nitko od glazbenika nije došao, ali znala je pjesmu koja je upravo svirala iz *soundtracka* nekoga filma koji je pogledala nakon koncerta u svojoj hotelskoj sobi, sjećala se samo riječi *plavo* iz naslova. Mnoštvo ljudi koji se nisu poznavali kretali su se u istom ritmu; prepustila se tom *beatu*, dvostruka, trostruka frekvencija otkucaja srca. Plesala je sve dok se nije umorila. Triput su je oslovili, dvaput neki muškarac, jednom žena; svima se ispričala odbijajući ih i rekla im je da je tu sa suprugom, on je gore u hotelu sa želučanom gripom.

U pola pet otišla je gore.

Plahte su bile glatke i hladne. Udobno se protegnula pod njima, krevet samo za mene. Pročitala je Sergiov SMS, jedan je poslala Ludwigu. Prije no što je zaspala, sjetila se kako je nerado spavala u istom krevetu sa svojim prvim dečkom.

* 2 (75 cm)

Žena odmah prepozna oca svojega prvog djeteta. Iris je odrasla s tom tezom svoje majke i sve donedavno smatrala ju je potpunom glupošću. S dokazom da u njoj kuca još jedno srce u njoj se pojavilo sjećanje na određeni sat. Ležala je u krevetu, Ludwig je u kuhinji rezao kruh, zamirisao joj je tako intenzivno kao da miris nastaje u njezinu nosu, vino koje je upravo otvorio namirisala je iz druge sobe. Pripremio je tanjur sa sirom i grožđem, sjeli su za ovalni stol, ona u svojem kućnom haljetku, on u hlačama i raskopčanoj košulji; oboje su bili bos. Slušali su Mozartove klavirske sonate, snimku s Ingrid Haebler, osjećala se kao da sviranje pijanistice odjekuje u njoj. Sir je bio najbolji sir kojega je ikada kušala.

Poslije je u ruku uzela omot CD-a, pročitala je što su slušali, dvanaest varijacija u C major, K. 265/300e preko melodije „Ah, vous dirai-je, Maman”.

Gurnula je oba jastuka s bračnog kreveta pod leđa, potražila je tu snimku na *playlisti* svojega iPhonea; čim ju je začula, obuzelo ju je ozračje te večeri. Gledala je van prema moru. Plaža, mjesto njezina noćnog kupanja, prije deset sati uzbudljiva, gotovo zazor-na, sada se tek dosadno prostirala ispred hotelske terase. Morske su životinje spavale; možda je to osjetila.

Iris je pjevušila prije nego što je ustala. Progovoriti tek nakon što si neko vrijeme već budan, ali prije svega: pjevušiti. To je bio savjet njezine prve učiteljice i ona ga se držala (više-manje). Učiteljica je Iris usadila neke stvari i one su ostale u njoj.

Pjevušila je samoglasnike, jednostavne melodije koje bi joj upravo pale na pamet, *I Follow Rivers* von Lykke Li, sada se sjetila koja se pjesma čula kada je jučer stigla na plesni podij.

Ludwig joj je pisao sa sjednice nadzornog odbora: Kako mi nedostaješ! Otpisala mu je: Donijet ću ti slani zrak sa sobom.

Moram vidjeti Ludwiga. Iznenada, uz tremu kakvu pred koncerte nije osjećala ni jedne jedine sekunde, potpuno ju je svladala ta želja.

Moram mu reći, prvo njemu.

Zrakoplov joj je polijetao popodne (da još stignem otploviti, osunčati se, disati morski zrak), u Beč će sletjeti oko devetnaest sati, najkasnije u dvadeset dva sata mogla bi biti kod njega. On bi uspio stići do nje čak i prije, samo ako bude mogao doći. Svaki tjedan bez Ludwiga tjedan je bez ludostrasti, šalila se ponekad kada bi uspoređivali svoje kalendare i tražili prazna mjesta za susrete. Šala je bila iskrenija no što je priznavala; sljedeće L. bilo je upisano tek za utorak; nisu se vidjeli dva tjedna.

Moram te vidjeti. Ta rečenica nije pristajala ni Ludwigu ni Iris. Naglo je ustala, izišla na balkon, ponovno unutra pa u kupaonicu, uzela je četkicu iz torbice, odložila ju je na rub umivaonika, vratila se u sobu i posegnula za iPhoneom.

Otipkala je: Želiš li vidjeti moj novi bikini? Pritisnula je *šalji*. Da! Molim te! Obvezno!, odmah je stiglo. Tvoja kada ili moja? Nije reagirao na taj prijedlog.

Spontani dogovori bili su s Ludwigom nemogući. Iris je to dobro znala i inače nije ni pokušavala prekršiti njihova uigrana pravila. Poznavali su se već tri godine i nalazili su se otprilike jednom tjedno.

Ispočetka još i rjeđe.

U međuvremenu je i njemu i njoj to rjeđe postalo prerijetko.

Upoznala ga je na ručku. Nosio je odijelo, kravatu, fine materijale, za to je imala oko. Upadao je u oči u mnoštvu naguranom oko švedskoga stola. Nadvisivao je gotovo sve nazočne za pola visine glave, kosa mu je svjetlucala, lice mu je bilo mlado, time je tvorilo osebujan kontrast prema njegovu „bijelom krznu” (kako će ga poslije nježno nazivati) iznad tamnih obrva. Ruke su im se dodirnule kada su istovremeno posegnuli za istim tanjurom. Oprostite, pogledao ju je smeđim očima, malo sam rastresen. Ne, ja sam bila zadubljena u misli. Nasmijali su se, zapodjenuli razgovor. Raduje se ponajprije rižotu, rekao je, dok su čekali stojeći rame uz rame sve dok se nisu poslužili.

Kozice su ležale na jarkozelenim listovima salate; nevjerojatan izbor različitih vrsta sira; do ruba napunjena posuda s *Cordon bleu* na grijanoj ploči; riža prekrivena brojnim listićima bosiljka, poput zelene šindre. Razgovarali su dalje dok su punili tanjure, sjeli su jedno uz drugo na dva prazna naslonjača za nekim stolom. Predstavio se prije nego što je uzeo vilicu u ruku. Kada mu je ona rekla svoje ime, raspitivao se živi li *u blizini*.

Sviđa mi se ovaj kraj, rekao je nakon dulje stanke.

Ne može dugo ostati, rekao je Ludwig nakon što je pojeo. Pokušava izbjeći desert, rekao je odbijajući njezin prijedlog da se posluže u međuvremenu pristiglim slasticama. Domaćinu je već rekao da je došao kasnije i da mora otići ranije. Ali barem sam vas upoznao, iskreno se nasmijao i gurnuo joj svoju posjetnicu u ruku. Jako bih se veselio kada bismo se ponovno vidjeli, želim

vam ugodnu zabavu na domjenku. U njegovim očima svjetlucalo je umanjeno njezino vlastito lice i jedno obećanje.

Dva dana poslije zamolila je Marthu da na adresu navedenu na posjetnici pošalje jedan CD, njezine prve snimke, stare više godina, ali činile su joj se upravo prikladnima za njega, izbor solopjesama Haydna, Rahmanjinova, Wolfa, Weila, Mahlera, Weberna.

Tri dana poslije stigla je njegova zahvala, njezinu e-adresu našao je na internetu, nada se da je točna i moli je broj telefona.

Dostavljač joj je donio buket cvijeća, velik, skup, bez pošiljatelja. Iris je bila uvjerena da je od njega. Čekala je poziv. Prošla je godina dana, Ludwig se nije javio.

Buket je bio od prijateljice, ispostavilo se uskoro, zakasnijela rođendanska čestitka.

* 3 (75 cm)

Iris je izišla iz kupaonice s ručnikom omotanim oko bokova i četkicom za zube u ustima. *Chiamata persa* stajalo je na zaslonu njezina iPhonea, Sergio. Vratila se u kupaonicu, ispljunula ostatke zubne paste u umivaonik, isprala usta i interdentalnom četkicom očistila prostor između zuba, upotrijebila je i zubni konac, kremu za područje oko očiju, povukla crtu tušem, obukla frotirni kupaći ogrtač, dvostruko zategnula pojas i uzvratila Sergiu poziv. Već je namjeravala prekinuti kada se na zaslonu pojavilo njegovo lice. Halo! Da, vidimo se. Morat ćemo kratko, uskoro mi počinje pro-ba. Jesi li dobro spavala? Sve ok, još sam u hotelu. To vidim, još uvijek si u ogrtaču. Ovdje posvuda mogu biti u kupaćem ogrtaču, ovo je Ibiza! Kako se osjećaš? Divno. Maloprije u dizalu su svi osim mene bili u bikiniju. Kakav je bio koncert? Dobar, opušten. Poslije sam otišla plesati sama. Sama? Ti luđakinjo! Pa kad te nema tu. Kao da bi ti nedostajalo pratitelja! Bend na primjer, gdje je bio bend? Dobri su glazbenici, ali dosadni momci, trebaju puno sna. A audicija u Münchenu? Još ništa nisu javili. Kada ti je let? Popodne. Onda još imaš vremena. Moram ići. Pošalji mi poruku kada stigneš, ok? Dobro. Već imaš planove za večeras, zar ne? Ne možeš to nazvati planovima, imam Titusa. Oprosti, nisam na to mislio. Nema problema, sve dok to ne zaboravim sve *é tutto pane e marmellata*. Sutra se vidimo? Da, sutra sigurno. *Ciao. Ciao!*

SMS poruka njezine agentice doletjela je na zaslon upravo kad je namjeravala odložiti telefon. Ti si na radiju, SADA. Šaljem ti

link. Iris je sjela u fotelju pokraj otvorenih balkonskih vrata i kliknula na taj link:

„Dobro jutro, jedanaest je sati i deset minuta. Pozdravljam vas u *Pjevačima koji znaju kuhati*. Naša je današnja gošća sopranistica Iris Schiffer, skuhat će *taboulé* s jagodama, pečene kobasice sa kiselim kupusom i za desert zapečeni *soufflé* s narančama. Uz to će slušati glazbu Schumanna, *Vampire Weekend*, *Sonic Youth*, Mieczysława Weinberga, Philipa Glassa, Haydna i Bellinija.

Gospođo Schiffer, kako ste se odlučili za izbor i redoslijed upravo ovih jela?

U tome je, kao što se u mojem životu često događa, veliku ulogu odigrao slučaj. Kada sam primila vaš poziv, bila sam u Prištini, nakon koncerta su me organizatori festivala na kojem sam nastupala odveli u lokal gdje su mi servirali upravo ta jela. Nevjerojatno dobra.

Kuhate li često kod kuće jela koja su vam prijala u restoranu?

Zapravo ne. Jednostavno još jednom posjetim taj restoran. Ali u ovom slučaju to bi bilo pomalo komplicirano.

Priština nije tipično mjesto za gostovanje. Ili se varam?

To nije bio dobrotvorni koncert, ako na to ciljate. Pozvali su me na FemArt, festival na kojem nastupaju samo žene. Priredba je imala međunarodne sponzore, oni su platili gažu. Sve izvedbe koje sam uspjela poslušati silno su me se dojmile.

Koliko ste dugo bili u Prištini? Koliko vam treba snalaženja na nekome mjestu da biste uspjeli dobro pjevati?

Prenoćila sam dvije noći. Za moj bi glas bilo bolje da sam se okrenula i otišla odmah u zračnoj luci, onečišćenje zraka je

strašno. Liječnik je to primijetio po mojim glasnicama, izgledale su kao da sam pušila dva dana bez prestanka.

Unatoč tomu ste pjevali?

Uvijek mogu pjevati. Imate li kakvo drvo u blizini da kucnem o njega?

Vratimo se na hranu. Vaš je odnos prema štednjaku nepomućen?

Moj je otac bio kuhar. Kod kuće sam uvijek sjedala za postavljen stol i uživala gotova jela. Tek tijekom studija stekla sam prva kulinarska iskustva. U međuvremenu vrlo rado provodim vrijeme u kuhinji.

Vaš je otac bio profesionalni kuhar?

Da, školovani. Prije mojeg rođenja kuhao je u finom restoranu u Hamburgu i ondje je napravio karijeru. Tom je restoranu prikrbio visoke ocjene. Nedugo nakon što sam rođena, preminuli su mu roditelji, vrlo brzo jedno nakon drugoga. Tada je naslijedio pekarnicu i preuzeo vođenje posla, dao je otkaz na radnom mjestu kuhara i od tada je kuhao samo za nas, za obitelj. Ne samo da smo svakog jutra imali svježa peciva, nego smo i svaki ručak uživali u meniju u tri slijeda: juha, glavno jelo, desert, a vikendom bismo imali pet sljedova.

Jeste li razgovarali s ocem dok ste se pripremali za ovu emisiju?

On bi moj meni nazvao „divljim”. Znaite, u jednom se trenutku emancipirate od svojih roditelja, čak i kada ste bili razmaženi kao dijete. No on nas sada sasvim sigurno sluša i stoji u svojoj kuhinji..

A vaša majka...?

Ona je bila glazbenica u obitelji. Bila je pijanistica.

Ona vas je privukla pjevanju?

Ne može se to tako izravno povezati. Postoji moja fotografija kad sam bila dojenče kako spavam ispod klavira dok moja majka